

Toiminnanjohtajan blogi

18.9.2025

Ilmiantokanava murentaa luottamusta viranomaistoimintaan

Työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä on työvoimaviranomaisen työvoimapolitiittinen lausunto hakijan työttömyydestä. Vaikka työttömyysturvalla ei kateta yrittäjäriskiä, on työttömyysetuuteen oikeus henkilöllä, jonka oma työ tai yrittäjäyys on sivutoimista. Työttömyysturvajärjestelmämme lähtökohtana on kokoaikainen palkkatyö. Siksi taiteilijan monimuotoinen ja projekteista koostuva työ sopii huonosti sen kanssa yhteen. Viime aikoina valtion hallinto- ja kehittämisviranomainen (KEHA) ja työllisyyspalvelut ovat ottaneet varsin luovia menetelmiä käyttöönsä aina ilmiantokanavaa myöten ([Yle 1.9.2025](#)).

Kanavan käyttöönotto tuntuu erikoiselta tilanteesta, jossa sosiaaliturvan väärinkäyttöä suurempi ongelma on sosiaaliturvan alikäyttö. Taiteilijoiden kohdalla jo nykytilanteesta pelko virhetulkintoista ohjaa olemaan turvautumatta sosiaaliturvaan, vaikka tarvetta olisi.

Työn pirstaleisuuden vuoksi toimiva työttömyysturvajärjestelmä olisi taidealoilla erityisen tärkeä. Taiteilijan omassa työssä työllistymisen tulkinta on erilaisista työn muodoista sekä työn ja tulojen epäryhtymisyyden takia haastavaa. Lain tulkinta näyttää muuttuvan yhä vaikeammaksi ennakoita. Taiteilijat ovat saaneet huolestuttavia useiden vuosien työttömyysturvan takaisinperintäpäätöksiä, vaikka ovat toimineet vilpittömästi ([Yle 25.7.2025](#)).

Taiteilijan omassa työssä työllistymisen ja sen mahdollisen sivutoimisuuden tulkinta on siis vaikeaa kokeneelle lausunnonantajallekin. Siksi on todella huolestuttavaa, että KEHA on kaikessa hiljaisuudessa ottanut käyttöön ilmiantokanavan. On vaikea nähdä, mitä lisäarvoa tällainen, vapaalle demokratialle vieras, käytäntö voisi tuoda ja kuinka maallikko voisi kyetä arvioimaan toisen työllistymistä.

Ylen [uutisen](#) mukaan KEHA ohjeistaa, että mikäli se on saanut ”näyttöä ” väärinkäytöstä, ei hakijan omalle selvitykselle anneta painoarvoa. Tämä ei ole perustuslain edellyttämää hyvää hallintoa. Viranomaisen on aina selvítettävä asia huolella ja annettava asianomaiselle aito mahdollisuus tulla kuulluksi. Asiat eivät ole aina sitä miltä näyttävät, tai työttömän elämää vieroksuva naapuri niiden kuvaa olevan. Työvoimaviranomaisen on mahdotonta arvioida näytön yhteyttä ansiotarkoituksessa tehtyyn työhön käytettyyn aikaan ilman asianomaisen selvitystä. Ohje kielii myös ongelmasta, joka on nähtävissä taiteilijoiden saamissa lausunnoissa. Sivutoimisuustulkinta jää liian usein tekemättä. Mikä tahansa toiminta tulkitaan kokoaikaiseksi vastoin työttömyysturvalain henkeä ja aiempaa vakiintunutta käytäntöä.

On selvää, ettei taiteilija voi antaa ammattitaitonsa rapautua odottaessaan rahoitusta työelleen. Taiteellisen työn hakuun kuuluvat ajantasaiset työnäytteet. Niiden tekeminen työttömyysaikana ei ole este vaan edellytys kokoaikatyön saamiselle ja vastaanottamiselle. Nyt, ammattitaitonsa ylläpitämisen ja osaamisensa kehittämisen sijasta, taiteilijan olisi istuttava visusti kämmenten päällä virhetulkintojen pelossa. Tämä on omiaan halvaannuttamaan taiteen tekemisen ja luottamuksen viranomaiseen, ei edistämään työllisyyttä.

Ilmiannot ja niistä ilman ennakkoluulotonta selvitystä tehtävät päätelmät eivät kuulu perusoikeuksia kunnioittavaan demokratiaan. Tulkinnan tulee olla selkää ja lausuntojen perustua huolelliseen selvitykseen ja kokonaisharkintaan. Työvoimaviranomaisen tulkinta ja selvitysten tekotavat tarvitsevat selkeämmät raamit, jotta kansalaiset voivat luottaa järjestelmään ja toimia lain odotusten mukaisesti ilman pelkoa takautuvista tulkinnoista ja silkasta kiusanteosta ilmiannoilla. Jokainen takautuva työttömyysturvaperintä on paitsi inhimillinen tragedia, sosiaaliturvajärjestelmän epäonnistuminen.

Elisa Lientola

Taidemaalariliiton toiminnanjohtaja